

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 34045
Nom: Història econòmica i social de l'edat mitjana
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1005 - Grau en Història	Facultat de Geografia i Història	4	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1005 - Grau en Història	Historia Económica y Social de la Edad Media	OPTATIVA

COORDINACIÓ

GARCIA-OLIVER GARCIA FERRAN

RESUM

Gènesi i desenvolupament del sistema econòmic i de les estructures socials medievals des de la fi del món antic fins als inicis de l'Edat Moderna, amb especial atenció a l'estudi dels factors de creixement, les innovacions tècniques i la productivitat, el creixement demogràfic i els fenòmens de diferenciació social i de crisi tant al món rural com en la societat i en l'economia urbana.

L'assignatura planteja una correlació rigorosa entre l'explicació teòrica, acompanyada de lectures per part de l'estudiant, i l'anàlisi de textos, cosa que es reflecteix en les classes i en l'avaluació.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Es recomanable conèixer el procés de formació, expansió i consolidació d'Europa en l'Edat Mitjana entre

els segles V-XV, com també la dinàmica de la Història de la Corona d'Aragó i Història dels regnes ibèrics durant l'Edat Mitjana.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Capacitat d'abstracció, anàlisi i síntesi

Coneixement dels mètodes i problemes de les diferents branques de la investigació històrica: econòmica, social, política, cultural, de gènere, etc.

Consciència crítica de la relació entre els esdeveniments i processos actuals i el passat

Habilitat d'exposar de forma narrativa els resultats de la investigació d'acord amb els cànons crítics de la disciplina

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. TEMA I. PRIMERES TRACES D'UNA ECONOMIA MEDIEVAL

Una nova conjuntura. La hisenda curtense i la petita propietat. Transformacions del sistema curtense. La represa del comerç.

Després d'una reculada de l'economia que s'arrossega des del segle III, accentuada pel xoc traumàtic de les invasions i la pesta del segle VI, Occident mostra els primers indicis de recuperació. En l'agricultura es manifesta en la difusió del règim del gran domini i la progressió de la petita propietat. En l'àmbit mercantil, en la fundació de portus, burhs i wiks, és a dir, petits nuclis comercials situats vora mar, sobretot a la façana atlàntica.

2. TEMA II. LA REVOLUCIÓN FEUDAL

La pau de Déu i els tres ordes. Noblesa i cavalleria. Llinatges. El matrimoni, les dones i els joves.

La recuperació d'Occident no és aliena a les formulacions ideològiques que sostenen el nou sistema feudal, en particular la ideologia dels tres ordes i el moviment de Pau i Treva. Així mateix, la transmissió del poder en el si dels marcs polítics monarquia, comtats, castellanies, senyoriuses correspon amb la transformació de les estructures familiars dels poderosos i la nova concepció de la noblesa i la cavalleria.

Els indicadors del creixement. Aldees, parròquies, famílies. El senyoriu. Les explotacions pageses. La mobilitat rural.

3. TEMA III. CREIXEMENT I TRANSFORMACIONS EN EL MEDI AGRARI

Els indicadors del creixement. Aldees, parròquies, famílies. El senyoriu. Les explotacions pageses. La mobilitat rural.

Entre la darrerria del segle X i la primera meitat del segle XIV Occident coneix una expansió agrària formidable. El seu millor indicador ve de la mà de les rompudes i les colonitzacions, amb la fundació d aldees i la creació de parròquies. En el marc del senyoriu i la millora tècnica, la petita explotació genera excedents i connecta amb els mercats rurals. La mobilitat pagesa és un reflex més del dinamisme agrari.

4. TEMA IV. L'EXPANSIÓ DEL MÓN URBÀ.

L'origen de la ciutat medieval. La conquesta del camp. L'embranchida comercial: mercats, rutes i tècniques. La manufactura.

L'expansió de les ciutats té unes conseqüències encara més profundes que les estrictament agràries en el sistema econòmic. Les xarxes mercantils contribueixen per primera vegada a perfilar una economia d abast europeu, cosa que significa la millora del sistema de transport, fonamentalment marítim, i de les tècniques mercantils. Però la ciutat estén els seus tentacles al camp fins a sotmetrel a la lògica dels seus propis interessos.

5. TEMA V. L'AGRICULTURA EUROPEA

Tècniques agràries. Organització social dels paisatges. Els conreus. La ramaderia.

Contra la mirada tradicional que accentua lestandament i els baixos de rendiments, desquena als sabers agronòmics, lagricultura europea sens mostra a la llum dels testimonis documentals, literaris, arqueològics i artístics, amb una gran capacitat de creixement i desenvolupament i dadaptació a les condicions mediambientals. Aquestes bondats es manifesten en les tècniques agràries, la diversitat dels conreus i la potència de la ramaderia.

6. TEMA VI. PESTES, REVOLTES I VIOLÈNCIA

Una conjuntura adversa. El malestar del senyoriu. Les revoltes camperoles. La precarietat de la vida material. Una societat convulsa.

Des de finals del segle XIII i primeria del segle XIV comencen a manifestar-se en algunes regions europees un canvi de conjuntura. Leconomia europea continua creixent, però a un ritme molt més alentit. Les primeres fams i caresties indiquen que els problemes, més que conjunturals, són sistèmics. La pesta negra de 1348 i les successives onades enfonsen Europa en una gran recessió. Les rendes senyorials s enfonsen, els camperols i els artesans es revolten, els pobres esdevenen més pobres i la violència recorre tot lespectre social.

7. TEMA VII. LA REPRESA

La reconstrucció agrària i la irrupció de l'agricultura comercial. La difusió del crèdit. Economia urbana: de la crisi a la reconversió. Els progressos del comerç i noves àrees de desenvolupament. Els mercats i l'economia camperola.

La recuperació lenta i contínuament amenaçada pel retorn intermitent de la pesta i les crisis polítiques, pren una gran acceleració des de mitjans segle XV. De nou, el signe més vistent són les rompudes agràries, amb la feigut de la irrupció d'una agricultura comercial. En l'àmbit urbà assistim a una reconversió dels sectors productius, fonamentalment el de la manufactura llanera, lligada estretament als progressos mercantils i a l'Atlàntic com àrea d'expansió en perjudici de l'àrea mediterrània.

8. TEMA VIII. LA SOCIETAT URBANA

Percepció i representació de la ciutat. Marc d'integració social: parròquies, confraries i almoines. Pobresa, treball i mendicitat. Ideals domèstics. Els jueus, una minoria significativa.

La societat urbana és complexa i recorreguda per enormes esquerdes econòmiques, que la crisi agreuja. Per temperar la pobresa i aconseguir la pau urbana, ara i adés precària i inestable, la ciutat desplega els dispositius de les parròquies, les confraries, les almoines i els hospitals. Amb tot, continua segregant marginats i minories, unes de les més significatives de les quals és la jueva.

9. TEMA IX. LA SOCIETAT RURAL

Lascens de les elits rurals. Cultura pagesa, cultura popular. Xarxes de sociabilitat. Els pagesos i la literatura burgesa.

El camp també reflecteix la diferència de fortunes, no tan accentuada com a la ciutat, però no menys efectiva. Al cim de la jerarquia camperola se situen famílies benestants, per la seua potència econòmica, pel control de les magistratures locals i per les pràctiques de distinció i afirmació. Però juntament amb la resta de pagesos comparteixen una cultura dominada per l'oralitat, encara amb fortes ressonàncies paganes. Es tracta d'una cultura que suscita el menyspreu i la burla, quan no la por, de la ciutat, com reflecteix la literatura burgesa.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	30,00
Pràctiques a l'aula	15,00
Altres activitats	15,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	0,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	90,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

CLASSES PRESENCIALS: les classes presencials tindran un component teòrico-pràctic, i aniran de la mà de les explicacions del professor amb l'anàlisi i la crítica de documents històrics del període i de materials historiogràfics actuals (mapes, gràfics, textos...).

PREPARACIÓ DE LAS CLASSES PRESENCIALS (teòriques): lectura i debat de cada un dels punts del temari, que serà lliurat pel professor abans de començar el curs. Lectura, a més, de la bibliografia recomanada.

PREPARACIÓ DE LES CLASSES: lectura de la bibliografia recomanada lectura i anàlisi de documents històrics.

PREPARACIÓ DELS COMENTARIS DE TEXT: anàlisi d'un text per tema, prèviament comentat en classe.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES: treball sobre uns documents de la cort del justícia de Cocentaina relatius al crèdit (1277-1278).

AVALUACIÓ

L'avaluació final de l'assignatura en la **primera convocatòria** s'atendrà al procediment següent:

1er Examen escrit teòric i pràctic, a realitzar en la data establerta per l'administració del centre, en el qual

es valorarà el nivell de coneixements assolit pels/per les estudiants d'acord amb els objectius de l'assignatura, com també la correcció de l'expressió escrita i la capacitat de relacionar, fets, conceptes i processos històrics.

2^{on} **Proves escrites corresponents a les activitats complementàries**, que consistiran en l'elaboració de breus informes o memòries sobre el seu contingut.

3er **El percentatge** que cada una de les proves d'avaluació representarà en la nota final de l'assignatura serà el següent:

Examen teòric y pràctic	70 %
Proves pràctiques	20 %
Proves de les activitats complementàries	10 %
TOTAL	100 %

5° **Caldrà aconseguir una qualificació mínima de 5 punts entre l'examen teòric i pràctic** per a incorporar a la qualificació final de l'assignatura la nota obtinguda en l'activitat complementària.

La **segona convocatòria** s'atendrà a les següents especificacions:

1er Examen teòric i pràctic a realitzar en la data establerta per l'administració del centre, la qual s'ajustarà als criteris d'avaluació determinats en l'examen de la primera convocatòria.

2° Es conservarà la qualificació obtinguda en l'activitat complementària.

Els problemes d'ortografia, sintaxi i/o expressió escrita puntuaran negativament en la qualificació de totes les proves escrites i la seua acumulació pot comportar el suspens de l'assignatura.

escrites i la seua acumulació pot comportar el suspens de l'assignatura.p>

BIBLIOGRAFIA

- DUFOURCQ, Ch. y GAUTIER-DALCHÉ, J., Historia económica y social de la España cristiana en la Edad Media, Barcelona, El Albir, 1983.
- DUBY, G., Guerreros y campesinos: desarrollo inicial de la economía europea, 500-1200, Madrid, Siglo XXI, 2009
- BOIS, G., La revolución del año mil, Barcelona, Crítica, 1991.
- BOIS, G., La gran depresión medieval siglos XIV-XV: el precedente de una crisis sistémica, Valencia, Universitat de València, 2001.
- FOSSIER, R., La sociedad medieval, Barcelona, Crítica, 1996
- POUNDS, N.J.G., Historia económica de la Europa medieval, Barcelona, Crítica, 1981.
- EPSTEIN, S.R., Libertad y crecimiento. El desarrollo de los estados y de los mercados en Europa, 1300-1750, Valencia, Universitat de València, 2009